

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ק"ב
הדף היומי בהלכה: סימן רט"ז מסעיף י' עד סעיף י"ב
המוסר היומי: שם עולם פרק י' וכל זה נכלל' עד 'וכעין פסוק זה'

לוח
לימוד
יומי

מי שהכניס עצמו למקום סכנה וניצל האם יברך 'הגומל'?

הגומל לאחר העקידה, וכן הכהן הגדול לא בירך לאחר שנכנס לקדש הקדשים ביום הכפורים, מפני שנכנסו על פי הדיבור למקום הסכנה, ולא באה אליהם הסכנה מאליה [וראה שערי תשובה ס"ק ב בסוגרים], ואם כן במקום שהכניס עצמו לסכנה, שעל פי המציאות היה יכול למות, בודאי צריך לברך הגומל על הצלתו. מאידך, בשו"ת מנחת אלעזר (ח"ד סי' מז) כתב שמי שהכניס עצמו לסכנה עבור ממון, בודאי אינו מברך, ורק מי שהכניס עצמו לסכנה עבור מצוה יש מקום לומר שמברך. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פכ"ג ארחות הלכה הע' 2) שהמכניס עצמו לסכנה אינו מברך.

בפרוש ברכת 'הגומל', כתב המשנ"ב (סימן ריט ס"ק ד) שפרושו 'הגומל לחייבים טובות' אפילו לאותם שהם חייבים, על כל זה גומל להם טובות, 'שגמלני כל טוב' היינו וגם אני אף על פי שאיני הגון, עם כל זה גמלני בכל טוב.

ויש לדון במכניס עצמו למקום סכנה וניצל, האם יכול לברך?

בשו"ת לב חיים (ח"ג סי' נג) כתב, שהמכניס עצמו למקום סכנה, מברך הגומל, שהרי מחויב לשבח על שניצל. והוסיף בהגהות שם, שמבואר במחזיק ברכה (בס"י זה) שיצחק אבינו לא בירך

מהי החשיבות העיקרית בדיני הקדימה של ברכות הריח?

כפי שלמדנו, נוזל המופק מעצי בשמים או מעשבי בשמים, וריחו טוב - ברכתו 'עצי בשמים' או 'עשבי בשמים', בהתאם למקור הנוזל. ואף מים ושמן וכיוצא בהם, שהתבשל או הושרה בהם בושם וקלטו את ריחו - מברכים עליהם את הברכה הראויה לריח זה. אולם, כאשר חפץ להריח יחד עמהם גם עץ או עשב של בשמים - כגון ענף של הדס - יש להקדימו לברכה, כיון שהבושם בצורתו המקורית חשוב יותר. ויש שהורה שצריך להקדים את העץ והעשב אף במקרה שריח הנוזל הנ"ל, או ריח המים, חביב עליו יותר. [שו"ע רטז, יא, משנ"ב מב-מה, שעה"צ לה ו'לט, וביה"ל ד"ה מברך; ביאורים ומוספים דרשו, 36]

מהו סדר הקדימה בברכות הריח?

מי שמונחים לפניו עץ ועשב של בשמים, ובושם שברכתו 'מיני בשמים', וחפץ להריח את כולם - יברך תחילה 'עצי בשמים' ו'עשבי בשמים'; ואף אם הריח שברכתו 'מיני בשמים' חביב עליו יותר. וכן ראוי להקדים גם את 'עצי בשמים' ל'עשבי בשמים', אך אם ריח העשב חביב עליו מריח העץ, יש להקדים את העשב. ושמן שברכתו 'בורא שמן ערב' - יש להקדימו לכל נוזל אחר המופק מעץ או עשב של בשמים, ולמים שקלטו ריח בושם וברכתם כברכת הבושם; אך אין להקדימו לעץ או עשב של בשמים כשהוא בצורתם המקורית. [שו"ע רטז, י, משנ"ב לח'ו, לט'ו, מ'מד, ושעה"צ מ']

באיזה אופן פוטרת ברכת 'מיני בשמים' את כל הבשמים?

מי שמונחים לפניו עץ או עשב של בשמים, ובושם שברכתו 'מיני בשמים', ונטל בידו את הבושם שברכתו 'מיני בשמים' וברך עליו, והתכוון לפטור בברכתו גם את העץ והעשב - וכל שכן אם נטל בידו את העץ והעשב עצמם - נפטרו בברכתו, כיון שבדיעבד פוטרת ברכה זו את כל הבשמים. אבל כשלא התכוון לפטורם, לא נפטרו מברכה על אף שהם מונחים לפניו; וכפי שלמדנו בדיני ברכת המאכלים, שאם מונחים לפניו מאכלים שברכתם 'העץ', 'האדמה' ו'שהכל', וברך על המאכל שברכתו 'שהכל', לא נפטרו האחרים מברכה. [שו"ע רטז, י, ומשנ"ב לח'ז ו'לט]

אתמול למדנו

- אבקת טבֶּק - המנהג שלא לברך עליה ברכת הריח, משום שהבושם שניתן באבקה 'בֶּטֶל', ולא נותרת ממנו כל ממשות או לחלוחית, ונחשב כ'ריח שאין לו עיקר', שאין מברכים עליו ברכת הריח.
- מי בושם סינטטי - נחלקו הפוסקים אם מברכים עליהם "בורא מיני בשמים". ולדעה שמברכים עליהם - נחלקו הפוסקים אם מברכים גם על מי בושם המיועדים לבישום הגוף.
- אסור להניח או להתיז בשבת בושם וכיוצא בו על גבי בגד על מנת ליתן בו ריח. איסור זה הוא מדרבנן, וטעמו משום ש'מוליד' ריח בבגד, והמוליד דבר חדש דומה לעושה מלאכה.

מחר נלמד

- מדוע ראוי להמנע מהרחת לחם חם?
- בשמים מעושנים - באיזה שלב מברכים עליהם?
- האם ראוי להריח אתרוג בסוכות?